

T.C. GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

Elektronik Mühendisliği Bölümü

ELM 491 BITIRME PROJESI I

HAVA KALİTE KONTROL KİTİ

Yusuf Hamdi Saylam 151024069 Ömer Konan 171024085

> Danışman Dr. Öğr. Üyesi Atilla Uygur

> > Haziran 2020 Gebze, KOCAELİ

ÖNSÖZ

Bu kılavuzun ilk taslaklarının hazırlanmasında emeği geçenlere, projemizin geliştirilmesinde yol gösterici olan Sayın Dr. Ört. Üyesi Atilla Uygur hocamıza içten teşekkürlerimizi sunarız.

Haziran, 2020

Ömer Konan Yusuf Hamdi Saylam

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	2
İÇİNDEKİLER	3
ŞEKİL LİSTESİ	
ÖZET	
GİRİS	· (
1. MALZEMELER	7
1.1 Raspberry PI 4	7
1.2 5V 3A USB-C Güç Kaynağı	8
1.3 Arduino Uno	
1.4 DHT 22 Sıcaklık ve Nem Sensörü	9
1.5 MH-Z19 Kızılötesi CO2 Ölçme Sensör Modülü	9
1.6 MQ-2 Yanıcı Gaz ve Duman Sensörü	
1.7 MQ – 7 CO Gaz Sensörü	
1.8 MQ – 135 Hava Kalitesi Ölçüm Sensörü	
2. ELEKTRONİK ELEMANLARIN ÇIKTILARI VE BAĞLANTILARI -	
2.1 - DHT 22	12
2.1.1 – DHT 22 OUTPUT	12
2.1.2 – DHT 22 RASPBERRY PI BAĞLANTISI	12
2.2 - MH-Z19	13
2.2.1 – MH-Z19 OUTPUT	13
2.2.2 – MH-Z19 RASPBERRY PI BAĞLANTISI	13
2.3 - MQ-2, MQ-7, MQ-135	14
2.3.1 – MQ-2, MQ-7, MQ-135 ARDUINO BAĞLANTISI	14
2.4 - RASPBERRY PI 4 OUTPUT	14
2.5 – ARDUINO UNO OUTPUT	14
3. YAZILIM GEREKSİNİMLERİ	15
3.1 Arduino IDE	15
2.1.1MQ-2 Kodları	15
3.2 Python Modülleri	18
2.2.1 MH-Z19 Kodları	18
2.2.2 DHT-22	18
4 SONUC	10

ŞEKİL LİSTESİ

ŞEKİL 1: RASPBERRY PI 4

SEKİL 2 : 5V 3A ADAPTÖR

ŞEKİL 3: ARDUİNO UNO

ŞEKİL 4: DHT-22

ŞEKİL 5 : MH-Z19

ŞEKİL 6: MQ-2

ŞEKİL 7 : MQ-7

ŞEKİL 8 : MQ-135

ŞEKİL 9: DHT22-OUTPUT

ŞEKİL 10: DHT22 BAĞLANTI

ŞEKİL 11: MHZ-19 OUTPUT

ŞEKİL 12 : MH-Z19 BAĞLANTI

ŞEKİL 13 : MQ-2,MQ-7, MQ-135 OUTPUT

ŞEKİL 14: MQ-2, MQ-7, MQ-135 BAĞLANTI

ŞEKİL 15: RASPBERRY PI 4 OUTPUT

ŞEKİL 16: ARDUINO UNO OUTPUT

ŞEKİL 17: ARAÇ İSKELETİ

ŞEKİL 18: ARAÇ AYRINTILI GÖSTERİM

ŞEKİL 19: KUMANDANIN İSKELETİ

ŞEKİL 20: KUMANDANIN KULLANIM GÖSTERİMİ

ÖZET

Günlük yaşamda bina içinde gaz kaçakları, yangın ve iç ortamın hava kalitesi bina işleticileri tarafından ele alınan problemler arasındadır. Bu sorunun çözümü olarak düş güç tüketen, bulut sistemine bağlı, sensörlerden alınan verilerin bulut sistemine kaydedilerek merkezi sistemden hava kalitesinin kontrol edildiği bir kit geliştirilmeye karar verdik.

İki aşama olarak ayrılan projede birinci aşamada sensörlerin ve kullanılacak kitlerin seçilmesi, bu kitlerle sensörlerden alınan verilerin okunması hedeflenmiştir. Hedeflenen verilerin buluta sisteme aktarılması ve sonuçlar çıkarılması projenin ikinci kısmında gerçeklenecektir.

Proje kapsamında kullanılan sensörlerden CO, CO2, Sıcaklık, Nem, Duman verileri sayısal olarak toplanacak ve bu veriler ile hava kalitesine dair sonuçlar çıkarılacaktır. Yapılan bu kit sayesinde toplanan veriler ile daha sonrasında makine öğrenimi algoritmaları kullanılarak, oluşabilecek sorunlar önceden tespit edilebilir ve erken müdahale mümkün olabilir. Bu proje makine öğrenimi algoritmaları çalışmaları için veri ihtiyacını gidermede kullanılabilecek. Fakat proje kapsamında makine öğrenimi algoritmaları test edilmeyecektir.

,

GİRİŞ

Bu proje GTÜ ELM 491 Bitirme Çalışması I dersi kapsamında hazırlanmaktadır. Projede uzaktan bulut tabanlı hava kalite kontrol kiti geliştirilecektir.. Proje sonucunda bulunulan ortamın hava kalitesini gösteren verileri toplanacak ve bu veriler bulut sistemine aktarılacaktır.

1. MALZEMELER

Bu bölümde projede kullanılan malzemeler tanıtılmış ve kullanım nedenleri açıklanmıştır.

1.1 - Raspberry PI Bilgisayar

Şekil 1

Özellikler

- 1.5 GHz dört çekirdekli ARM Cortex-A72 CPU
- 4GB LPDDR4 RAM SKU | 2GB Modeli
- VideoCore VI Grafikleri
- 4kp60 HEVC video
- Gerçek Gigabit Ethernet
- 2 × USB 3.0 ve 2 × USB 2.0 bağlantı noktalar
- $2 \times \text{mikro HDMI bağlantı noktası}$ ($1 \times 4 \text{K@60Hz veya}$ $2 \times 4 \text{K@30Hz}$)

Geliştirilmesi hedeflenen kitin bütün işlemlerini kontrol eden düşük güç düketen, güçlü ve uygun fiyatlı bir bilgisayar. En büyük özelliklerinden biri küçük hacimli olması ve digital girdi almak için yeterli pinlere sahip olması. Ayrıca içersinde barındırdığı UART, I2C gibi haberleşme protokolleri ile sensör bağlantılarını kolay gerçekleştirilebilmesi ve sıradan bir bilgisayar gibi bulut sistemlerine bağlanabilmesi için wifi ve işletim sistemi kolaylığı sağlaması proje için seçilmesine sebep olmuştur.

1.2 5V 3A Güç Kaynağı

Projenin güç isterlerinin karşılanabilmesi için gerekli gerilim ve akım değerlerini sağlayacak olan adaptör, Raspberry PI'ın kutu içeriğinde bulunan 5V 3A USB-C portlu adaptör kullanılmıştır.

1.3 Mikrodenetleyici

Şekil 2

Arduino UNO

Çalışma Gerilimi: 5V

Dijital I/O Pinleri: 14 (6 tanesi PWM

çıkışı)

Analog Giriş Pinleri: 6

Her I/O için Akım: 40 mA

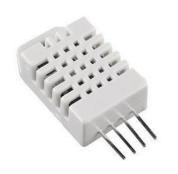
3.3V Çıkış için Akım: 50 mA

Boyut: 68.6*53.4 mm

Şekil 3

Sensörler içerisinde analog çıkış veren sensörler olması ve kullandığımız ana bilgisayarımızın adc dönüştürücüye sahip olmaması, proje ekipman seçiminde adc dönüştürücü arayışına sebep oldu. Hali hazırda elimizde bulunan Arduino Uno'nun bu özelliğe sahip olması proje masraflarını kısmak ve proje geliştirme sürecinde dünyada yayılan COVID 19 nedeniyle aranan elektronik eşyaların temininde sıkıntılar yaşanması nedeniyle elimizde bulunan elemanlarla sorunları çözme kararı alındı. Mikrodenetleyicinin analog girişi ile okunan sensör verilerini ana işlemcimizi barındıran Raspberry PI'a iletmemiz gerekti. Bunu problem de seri haberleşme yöntemi ile çözüldü. Böylelikle Arduino ile Raspberry PI arasındaki USB bağlantısı, hem mikrodenetleyicinin gücünün Raspberry PI üzerinden sağlanması hem de ikisi arasındaki haberleşmenin gerçekleştirilmesi sağlandı.

1.4 - DHT22 Sıcaklık Nem Sensörü

Özellikleri:

Dijital çıkış vermektedir. Çalışma Gerilimi: 3.3-5 VDC

Nem: 0-100%RH Sıcaklık: -40 - 80 °C

Hassasiyet:

Nem: +/- %3 (Max %5) RH

Sıcaklık: < +/- 1°C Ölçüm Periyodu: 2 s

Ürün Ölçüleri: 22x28x5 mm

Şekil-4

DHT22 sıcaklık ve nem algılayıcı kalibre edilmiş dijital sinyal çıkışı veren gelişmiş bir sensör birimidir. Yüksek güvenilirliktedir ve uzun dönem çalışmalarda dengelidir. 8 bit mikroişlemci içerir, hızlı ve kaliteli tepki verir.

-40 ile 80°C arasında +/-1°C hata payı ile sıcaklık ölçen birim, 0-100% RH arasında +/-5% RH hata payı ile nem ölçümü yapabilmektedir. Sensör ölçümü olarak sensörün data toplama periyodundan kaynaklı olarak 2 saniyelik periyotlarla ölçüm sonuçları alınabilmektedir.

1.5 - MH-Z19 Kızılötesi CO2 Ölçme Sensör Modülü

Özellikleri:

- Hedef Gaz: CO2 / Karbondioksit
  Çalışma voltajı: 3.6 ~ 5.5 V DC
- Ortalama akım: <18 mA
  Arayüz seviyesi: 3,3 V
- Ölçüm aralığı: 0 ~% 0,5 VOL isteğe bağlı
- Çıkış sinyali: UART PWM
  Ön ısıtma süresi: 3 dakika
- Yanıt Süresi: T90 < 60 s
  Çalışma sıcaklığı: 0 ~ 50 ° C
- Çalışma nemi: 0 ~ 95% RH (Yoğunlaşma yok)
  Boyut: 33 mm × 20 mm × 9 mm (L × G × Y)
- Ağırlık: 21 g
- Yüksek hassasiyet, yüksek çözünürlük
- Düşük güç tüketimi
- Kararlı ölçümleme

Şekil - 5

1.6 - MQ-2 Yanıcı Gaz ve Duman Sensörü

MQ-2 gaz sensörü ortamdaki yanıcı ve sigara dumanını algılayabilen bir gaz sensörüdür. Ortamdaki gaz yoğunluğuna göre bir analog çıkış verir. Duman algılama aralığı 300 – 10000 ppm'dir.

Sensör kullanımı kolaylaştırmak adına bir kart üzerine monte edilip modül haline getirilmiştir. 5V ile beslenir. Sensörden hem dijital hem de analog çıkış alınabilir. Böylece hem gaz var-yok şeklinde yada gazın yoğunluğu tespitleri yapılabilir. Modül arkasında bulunan pot ile hassasiyet ayarı yapılabilir. Arduino, Raspberry Pi yada diğer mikrokontrolcülerle rahatlıkla kullanılabilir. Raspberry Pi ile kullanmak istediğinizde eğer analog pini kullanmak isterseniz arada Mcp3008 gibi bir çevirici kullanmanız gerekir.

Şekil -6

1.7 – MQ – 7 CO Gaz Sensörü

MQ-7 Karbonmonoksit gazı sensörü 10ppm ve 10.000ppm konsanstrasyonlarda Karbonmonoksit algılar. Diğer MQ sensörler gibi bu sensör de çıkış olarak gazın yoğunluğuna göre analog voltaj çıkışı verir. 10.000ppm ve 300ppm aralığında algılama yapabilmek gaz kaçağı için uygundur.

Özellikleri:

• Çalışma Sıcaklığı: -10°-50°C

Çalışma Voltajı : 5VÇektiği Akım : 150 mA

Şekil – 7

1.8 - MQ-135

Çalışma voltajı: 5V DC

Özellikleri:

- Mikroprosesör uyumlu TTL çıkışı.
- Analog çıkış. Çıkış voltajı, havadaki gaz konsantrasyonuna orantısal olarak değişir.
- Yüksek hassasiyet. Sülfür, benzen, su buharı, duman ve diğer zararlı gazların(NH3, NOx, Alkol, CO2 vb) konsantrasyonunu hassas bir şekilde ölcer.
- Uzun bir çalışma ömrü ve kararlılığa sahiptir.
- Hızlı cevap süresi.
- Soketli problarla test için tak/çıkar kolaylığı.

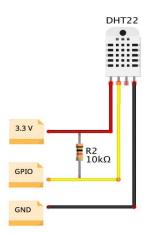

Şekil – 8

2. ELEKTRONİK ELEMANLARIN ÇIKTI VE BAĞLANTILARI

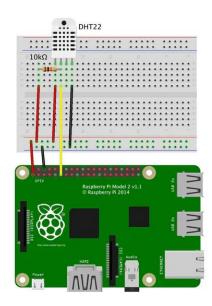
2.1 DHT-22

2.1.1-DHT-22 OUTPUT

Şekil -9

2.1.2- DHT-22 RASPBERRY PI BAĞLANTISI

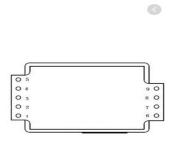

Şekil – 10

2.2 - MH-Z19

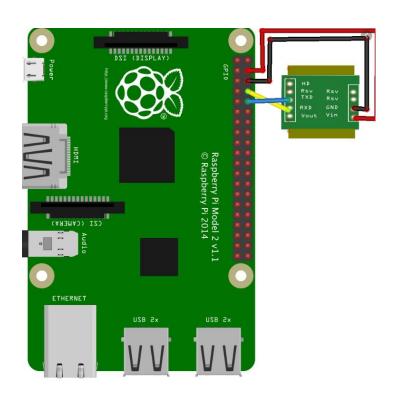
2.2.2-MH-Z19 OUTPUT

PIN	Description
Pin 6	Vin (voltage input)
Pin 7	GND
Pin 1	Vout (output voltage 3.3V, output
	current lower than 10mA)
Pin 9	PWM
Pin 5	HD (zero calibration, low level above
	7 seconds) (Factory Reserved)
Pin 2	UART (RXD) 0~3.3V digital input
Pin 3	UART (TXD) 0~3.3V digital output
Pin 4	SR (Factory Reserved)
Pin 8	AOT (Factory Reserved)

Şekil – 11

2.2.2- MH-Z19 RASPBERRY PI BAĞLANTISI

Şekil – 12

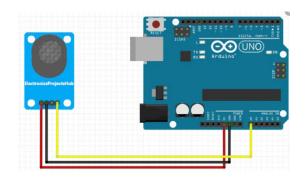
2.3 MQ-2, MQ-7, MQ-135

2.3.1 MQ-2, MQ-7, MQ-135 OUTPUT

Şekil-13

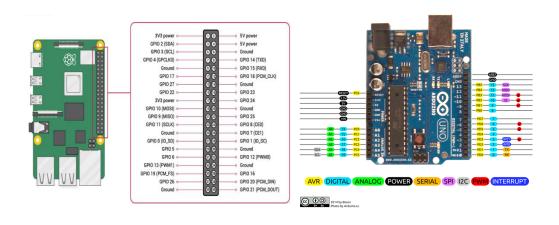
2.3.2- MQ-2, MQ-7, MQ-135 ARDUİNO UNO BAĞLANTISI

Şekil-14

2.4 RASPBERRY PI-4 OUTPUT

2.5- ARDUINO UNO OUTPUT

Şekil – 15 Şekil-16

14

3. YAZILIM

3.1 Arduino IDE

Arduino IDE, arduino kitleri için geliştirdiği; komutların yazılmasına, derleme işleminin yapılmasına ve son olarak da derlenen kodları doğrudan arduino kitine yüklenmesine olanak sağlayan yazılım geliştirme platformudur.

3.1.1 MQ2 Kodu

```
//define which analog input channel you are going to us
//define the load resistance on the board, in kilo ohms
   #define
                      RL VALUE
                                                        RO_CLEAN_AIR_FACTOR
   (50) //define how many samples you are going to take in the calibration phase
(500) //define the time interal(in milisecond) between each samples in the
                      CALIBRATION_SAMPLE_INTERVAL (500)
                                                                 //cablibration phase
   #define
                      READ_SAMPLE_INTERVAL
                                                                 //define how many samples you are going to take in normal operation 
//define the time interal(in milisecond) between each samples in
                     READ SAMPLE TIMES
   #include <LiquidCrystal.h>
   const int rs = 12, en = 11, d4 = 5, d5 = 4, d6 = 3, d7 = 2; LiquidCrystal lcd(rs, en, d4, d5, d6, d7);
                                                                                                                  //normal operation
   /*******************Application Related Macros********************/
   #define
                    GAS LPG
   #define
                      GAS SMOKE
   LPGCurve[3] = \{2.3,0.21,-0.47\}; //two points are taken from the curve.
                                                                //to the original curve.
                                                                //data format:{ x, y, slope}; point1: (lg200, 0.21), point2: (lg10000, -0.59) //two points are taken from the curve. //with these two points, a line is formed which is "approximately equivalent"
∨ float
                     COCurve[3] = \{2.3, 0.72, -0.34\};
                                                                //to the original curve.
//data format:{ x, y, slope}; point1: (lg200, 0.72), point2: (lg1000, 0.15)
//two points are taken from the curve.
//with these two points, a line is formed which is "approximately equivalent"
∨ float
                      SmokeCurve[3] ={2.3,0.53,-0.44};
                                                                 //to the original curve.
                                                                //data format:{ x, y, slope}; point1: (lg200, 0.53), point2: (lg10000, -0.22) //Ro is initialized to 10 kilo ohms
   float
    void setup()
       Serial.begin(9600);
Serial.print("Calibrating...\n");
                                                                       //UART setup, baudrate = 9600bps
       Ro = MQCalibration(MQ_PIN);
                                                                       //Calibrating the sensor. Please make sure the sensor is in clean air
        lcd.begin(16, 2);
                                                                                              //when you perform the calibration
       Serial.print("Calibration is done...\n");
       Serial.print("Ro=");
       Serial.print(Ro);
       Serial.print("kohm");
Serial.print("\n");
     lcd.print("Calibration is done...\n");
     lcd.print("Ro=");
     lcd.print(Ro);
     lcd.print("kohm");
lcd.print("\n");
```

```
void loop()
      Serial.print("LPG:");
      Serial.print(MOGetGasPercentage(MORead(MO PIN)/Ro.GAS LPG) );
      Serial.print( "ppm" );
      Serial.print("
                         ");
      Serial.print("CO:");
      Serial.print(MQGetGasPercentage(MQRead(MQ_PIN)/Ro,GAS_CO) );
      Serial.print( "ppm" );
      Serial.print('
      Serial.print("SMOKE:");
      Serial.print(MQGetGasPercentage(MQRead(MQ_PIN)/Ro,GAS_SMOKE) );
      Serial.pr
   int( "ppm" );
      Serial.print("\n");
            lcd.setCursor(0, 0);
            lcd.print("LPG:");
   lcd.print(MQGetGasPercentage(MQRead(MQ_PIN)/Ro,GAS_LPG) );
   //lcd.print( "ppm" );
   lcd.print("
                     ");
    lcd.setCursor(9, 0);
   lcd.print("CO:");
   lcd.print(MQGetGasPercentage(MQRead(MQ_PIN)/Ro,GAS_CO) );
   //lcd.print( "ppm" );
   lcd.print("
   lcd.setCursor(0, 1);
   lcd.print("SMOKE:");
   lcd.print(MQGetGasPercentage(MQRead(MQ_PIN)/Ro,GAS_SMOKE) );
   //lcd.print( "ppm" );
   lcd.print("
      delay(200);
Input: raw_adc - raw value read from adc, which represents the voltage
Output: the calculated sensor resistance
Remarks: The sensor and the load resistor forms a voltage divider. Given the voltage
       across the load resistor and its resistance, the resistance of the sensor
       could be derived.
float MQResistanceCalculation(int raw_adc)
 return ( ((float)RL VALUE*(1023-raw adc)/raw adc));
Input: mq_pin - analog channel
Output: Ro of the sensor
Remarks: This function assumes that the sensor is in clean air. It use
       MQResistanceCalculation to calculates the sensor resistance in clean air
       and then divides it with RO_CLEAN_AIR_FACTOR. RO_CLEAN_AIR_FACTOR is about
10, which differs slightly between different sensors.
float MQCalibration(int mq_pin)
  int i:
  float val=0;
  for (i=0;i<CALIBARAION_SAMPLE_TIMES;i++) {</pre>
                                             //take multiple samples
   val += MQResistanceCalculation(analogRead(mq_pin));
   delay(CALIBRATION_SAMPLE_INTERVAL);
  val = val/CALIBARAION_SAMPLE_TIMES;
                                             //calculate the average value
  val = val/RO_CLEAN_AIR_FACTOR;
                                             //divided by RO_CLEAN_AIR_FACTOR yields the Ro
                                            //according to the chart in the datasheet
  return val:
```

```
Input: mq_pin - analog channel
Output: Rs of the sensor
Remarks: This function use MQResistanceCalculation to caculate the sensor resistenc (Rs).
      The Rs changes as the sensor is in the different consentration of the target
      gas. The sample times and the time interval between samples could be configured
      by changing the definition of the macros.
float MQRead(int mq_pin)
 int i;
 float rs=0;
 for (i=0;i<READ_SAMPLE_TIMES;i++) {</pre>
  rs += MQResistanceCalculation(analogRead(mq_pin));
  delay(READ_SAMPLE_INTERVAL);
 rs = rs/READ SAMPLE TIMES;
 return rs;
rs_ro_ratio - Rs divided by Ro
       gas_id
              - target gas type
Output: ppm of the target gas
Remarks: This function passes different curves to the MQGetPercentage function which
       calculates the ppm (parts per million) of the target gas.
**********************************
int MQGetGasPercentage(float rs_ro_ratio, int gas_id)
  if ( gas_id == GAS_LPG ) {
    return MQGetPercentage(rs ro ratio,LPGCurve);
  } else if ( gas_id == GAS_CO ) {
    return MQGetPercentage(rs_ro_ratio,COCurve);
  } else if ( gas_id == GAS_SMOKE ) {
    return MQGetPercentage(rs_ro_ratio,SmokeCurve);
  return 0;
rs ro ratio - Rs divided by Ro
       pcurve
               - pointer to the curve of the target gas
Output: ppm of the target gas
Remarks: By using the slope and a point of the line. The x(logarithmic value of ppm)
       of the line could be derived if y(rs_ro_ratio) is provided. As it is a
logarithmic coordinate, power of 10 is used to convert the result to non-logarithmic
       value.
   int MQGetPercentage(float rs_ro_ratio, float *pcurve)
return (pow(10,( ((log(rs_ro_ratio)-pcurve[1])/pcurve[2]) + pcurve[0])));
```

3.2 Python Modülleri

3.2.1 MH-Z19

Python mh-z19 kütüphanesi kullanıldı. Kütüphaneyi indirmek için aşağıdaki komut satırını terminalde çalıştırmak yeterlidir.

■ pip install mh-z19

3.2.2 DHT-22

Python'un Adafruit_DHT Kütüphanesi ile digital pinden sıcaklık ve nem değerleri okundu. Kütüphaneyi indirmek için aşağıdaki komut satırını terminalde çalıştırmak yeterlidir.

■ pip install Adafruit_DHT

```
#!/usr/bin/python
#pre requirement
#pip3 install Adafruit_DHT
import Adafruit_DHT
def read_dht(pin=4, sensor = Adafruit_DHT.DHT22):
    while(True):
        humidity, temperature = Adafruit_DHT.read_retry(sensor, pin)
        if humidity is not None and temperature is not None:
            \label{eq:print('Temp={0:0.1f}*C Humidity={1:0.1f}%'.format(temperature, humidity))} \\
        else:
            print('Failed to get reading. Try again!')
###Test###
# Sensor should be set to Adafruit_DHT.DHT11,
# Adafruit_DHT.DHT22, or Adafruit_DHT.AM2302.
sensor = Adafruit_DHT.DHT22
# Example using a Beaglebone Black with DHT sensor
# connected to pin P8_11.
pin = '4'
read_dht()
###Test####
```

4.SONUÇ

İki ayrı aşamada ele alınacak projenin ilk kısmı olan bu projede gerekli sensörlerin bulunması, gerekli işlemci ve mikrodenetleyicilerle kullanımı üzerine araştırmaların yapılması ve elde edilen bilgiler doğrultusunda proje için en uygun ekipmanların kullanımı amaçlanmıştır. Dünya genelinde kargo süreçleri ve ekipman temini konusundaki sıkıntılar nedeniyle yurtdışından temin edilmesi planlanan, hassasiyeti daha yüksek sensörlerin kullanımı gerçekleştirilemese de var olan sensörler ile ilk aşama tamamlandırılmıştır. Böylelikle her bir sensörün seçimi ve bu sensörlerin kullanımı konusundaki gerekli araştırmalar tamamlanmış. İkinci aşama olan bu sensörlerden alınan verilerin bir dosyaya kaydedilip bulut sistemine aktarılması na hazır hale getirilmiştir.